

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)

17 octombrie 2013 *

„Trimitere preliminară — Agricultură — Regulamentul (CE) nr. 21/2004 — Sistem de identificare și de înregistrare a animalelor din speciile ovină și caprină — Obligația de identificare individuală electronică — Obligația de ținere a unui registru al exploatației — Validitate — Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene — Libertatea de a desfășura o activitate comercială — Proportionalitate — Egalitate de tratament”

În cauza C-101/12,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Verwaltungsgericht Stuttgart (Germania), prin decizia din 9 februarie 2012, primită de Curte la 27 februarie 2012, în procedura

Herbert Schaible

împotriva

Land Baden-Württemberg,

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnul T. von Danwitz, președinte de cameră, și domnii E. Juhász (raportor), A. Rosas, D. Šváby și C. Vajda, judecători,

avocat general: domnul N. Wahl,

grefier: domnul K. Malacek, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 7 martie 2013,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru domnul Schaible, de M. Winkel Müller, Rechtsanwalt;
- pentru Land Baden-Württemberg, de C. Taubald, Rechtsanwältin;
- pentru guvernul francez, de G. de Bergues și de C. Candat, în calitate de agenți;
- pentru guvernul olandez, de B. Koopman și de C. Wissels, în calitate de agenți;
- pentru guvernul polonez, de B. Majczyna și de M. Szpunar, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: germana.

— pentru Consiliul Uniunii Europene, de P. Mahnič Bruni, de Z. Kupčová și de R. Wiemann, în calitate de agenți;

— pentru Comisia Europeană, de G. von Rintelen și de B. Burggraaf, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 29 mai 2013,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește validitatea articolului 3 alineatul (1), a articolului 4 alineatul (2), a articolului 5 alineatul (1), precum și a articolului 9 alineatul (3) primul paragraf din Regulamentul (CE) nr. 21/2004 al Consiliului din 17 decembrie 2003 de stabilire a unui sistem de identificare și de înregistrare a animalelor din speciile ovină și caprină și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1782/2003 și a Directivelor 92/102/CEE și 64/432/CEE (JO 2004, L 5, p. 8, Ediție specială, 03/vol. 52, p. 146), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 933/2008 al Comisiei din 23 septembrie 2008 (JO L 256, p. 5, denumit în continuare „Regulamentul nr. 21/2004”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul Schaible, pe de o parte, și Land Baden-Württemberg, pe de altă parte, în legătură cu compatibilitatea dispozițiilor menționate cu dreptul primar al Uniunii.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 În temeiul articolului 1 și al articolului 3 alineatul (1) litera (c) din Directiva 90/425/CEE a Consiliului din 26 iunie 1990 privind controalele veterinare și zootehnice aplicabile în schimburile intracomunitare cu anumite animale vii și produse în vederea realizării pieței interne (JO L 224, p. 29, Ediție specială, 03/vol. 8, p. 53), eliminarea respectivelor controale la frontierele dintre statele membre conduce la necesitatea ca animalele să fie identificate în conformitate cu cerințele unei reglementări a Uniunii și să fie înregistrate astfel încât să se poată identifica exploatarea, centrul sau organismul de origine sau de tranzit.
- 4 Considerentele (1), (3), (7) și (11) ale Regulamentului nr. 21/2004 prevăd:
„(1) În temeiul articolului 3 alineatul (1) litera (c) din Directiva 90/425/CEE [...], este necesar ca animalele destinate comerțului intracomunitar să fie identificate în conformitate cu cerințele reglementării comunitare și să fie înregistrate astfel încât să poată fi identificate exploatarea, centrul sau organismul de origine sau de tranzit. [...]
[...]
(3) Normele care se aplică în special identificării și înregistrării animalelor din speciile ovină și caprină au fost stabilite de Directiva 92/102/CEE [a Consiliului din 27 noiembrie 1992 privind identificarea și înregistrarea animalelor (JO L 355, p. 32, Ediție specială, 03/vol. 11, p. 210)]. În ceea ce privește animalele din speciile ovină și caprină, s-a constatat, în lumina experienței acumulate și ca urmare, în special, a crizei febrei aftoase, că aplicarea Directivei 92/102/CEE nu a fost satisfăcătoare și este necesar să fie ameliorată. Prin urmare, este necesar să se stabilească norme mai stricte și mai specifice, așa cum s-a realizat pentru animalele din specia bovină în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 1760/2000 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 iulie 2000 de stabilire a unui

sistem de identificare și înregistrare a bovinelor [și privind etichetarea cărnii de vită și mânzat și a produselor din carne de vită și mânzat și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 820/97 al Consiliului (JO L 204, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 34, p. 186)].

[...]

- (7) În 1998, Comisia a lansat un vast proiect de identificare electronică a animalelor (IDEA) și a încheiat raportul final la 30 aprilie 2002. Proiectul a evidențiat că sistemele de identificare a animalelor din speciile ovină și caprină pot fi ameliorate considerabil prin utilizarea dispozitivelor electronice de identificare a animalelor, cu condiția să fie respectate anumite condiții privind măsurile de însoțire.

[...]

- (11) În statele membre în care șeptelul ovin sau caprin este relativ redus, nu se justifică introducerea unui sistem electronic de identificare. Prin urmare, este oportun să se permită acestor state membre să considere acest sistem facultativ. De asemenea, este oportun să se prevadă posibilitatea adaptării, în conformitate cu o procedură rapidă, a pragurilor demografice până la care identificarea electronică va putea fi considerată facultativă.”

- 5 Articolul 1 alineatul (1) din Regulamentul nr. 21/2004 prevede:

„Fiecare stat membru stabilește un sistem de identificare și de înregistrare a animalelor din speciile ovină și caprină, în conformitate cu dispozițiile prezentului regulament.”

- 6 Potrivit articolului 3 alineatul (1) din regulamentul menționat:

„Sistemul de identificare și de înregistrare a animalelor cuprinde următoarele elemente:

- (a) mijloacele de identificare care permit identificarea fiecărui animal;
- (b) registrele actualizate păstrate în fiecare exploatație;
- (c) documentele de circulație;
- (d) registrul central sau baza de date electronică.”

- 7 Articolul 4 din același regulament are următorul cuprins:

„(1) Toate animalele unei exploatații născute după data de 9 iulie 2005 [...] sunt identificate în conformitate cu alineatul (2), într-un termen care urmează să fie stabilit de către statul membru, începând cu nașterea animalului și, în orice caz, înainte ca animalul să părăsească exploatația în care s-a născut. [...]

Prin derogare, statele membre pot extinde acest termen, fără a depăși nouă luni, pentru animalele deținute în condiții de creștere extensivă sau în aer liber. Statele membre respective informează Comisia cu privire la derogarea acordată. Dacă este necesar, dispozițiile de aplicare pot fi adoptate în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 13 alineatul (2).

(2)

- (a) Animalele sunt identificate cu ajutorul unui prim mijloc de identificare conform cerințelor din anexă, secțiunea A punctele 1-3 și

(b) cu ajutorul unui al doilea mijloc de identificare autorizat de autoritatea competentă și care este conform caracteristicilor tehnice enumerate în anexă, secțiunea A punctul 4.

(c) Cu toate acestea, până la data menționată la articolul 9 alineatul (3), acest al doilea mijloc de identificare poate fi înlocuit de sistemul descris în anexă, secțiunea A punctul 5, cu excepția animalelor supuse comerțului intracomunitar.[...]

(3) Cu toate acestea, pentru animalele destinate sacrificării înainte de vârsta de douăsprezece luni și care nu sunt destinate comerțului intracomunitar sau exportului către țări terțe, metoda de identificare descrisă în anexă, secțiunea A punctul 7, poate fi autorizată de către autoritatea competentă ca alternativă pentru mijloacele de identificare menționate la alineatul (2).

[...]"

8 În temeiul articolului 5 alineatul (1) din Regulamentul nr. 21/2004, fiecare deținător de animale, cu excepția transportatorului, ține un registru la zi care conține cel puțin informațiile prevăzute de secțiunea B din anexa la acest regulament.

9 Articolul 9 alineatul (3) din regulamentul menționat prevede:

„Începând cu 31 decembrie 2009, identificarea electronică, în conformitate cu liniile directoare menționate la alineatul (1) și cu dispozițiile pertinente din secțiunea A din anexă, este obligatorie pentru toate animalele.

Cu toate acestea, statele membre al căror număr total de animale din specia ovină și caprină este mai mic sau egal cu 600 000 de capete pot considera facultativă această identificare electronică pentru animalele care nu fac obiectul comerțului intracomunitar.

Cu toate acestea, statele membre al căror număr total de animale din specia caprină este mai mic sau egal cu 160 000 de capete pot considera facultativă această identificare electronică pentru animalele din specia caprină care nu fac obiectul comerțului intracomunitar.”

10 Secțiunea A din anexa la Regulamentul nr. 21/2004, la care face trimitere articolul 4 din acesta privind identificarea individuală, stabilește mijloacele de identificare și prevede, printre altele, că aceste mijloace trebuie să fie concepute astfel încât să se asigure cel puțin un marcaj vizibil și un marcaj care poate fi citit electronic, precum și caracteristicile, informațiile furnizate de codurile pe care le afișează aceste mijloace de identificare, criteriile cărora trebuie să răspundă primul și al doilea mijloc de identificare și criteriile tehnice ale dispozitivelor electronice.

11 Secțiunea B din anexa la Regulamentul nr. 21/2004, la care face trimitere articolul 5 din acesta privind registrul exploatației, enumeră informațiile minime pe care trebuie să le cuprindă acest registru.

Dreptul german

12 Din cererea de decizie preliminară rezultă că reglementarea națională, adoptată în conformitate cu Regulamentul nr. 21/2004, prevede ca fiecare animal să fie identificat individual cu două mijloace de identificare și printr-un cod de 12 cifre. Aceste două mijloace de identificare constau, unul, într-o crotalie aplicată la o ureche având scris negru pe fond galben, iar celălalt este un mijloc de identificare electronic printr-o crotalie aplicată la o ureche sau cu un transponder tip bolus.

13 În plus, mijloacele de identificare individuală a animalelor trebuie înscrise în registrul exploatației care va cuprinde, printre altele, codul de identificare a exploatației, codul de identificare a exploatației de destinație pentru animalele care părăsesc exploatația, codul de identificare a exploatației de origine

pentru animalele care sosesc la exploatație, codul de identificare a animalului, anul de naștere și data de identificare, luna și anul morții animalului atunci când aceasta a avut loc în cadrul exploatației, precum și rasa și, în măsura în care se cunoaște, genotipul animalului.

Litigiul principal și întrebările preliminare

14 Domnul Schaible, un crescător de ovine care deține 450 de oi, a introdus o acțiune la instanța de trimitere prin care a solicitat constatarea faptului că nu face obiectul obligațiilor de identificare individuală a animalelor sale și de identificare electronică individuală a acestora și nici al obligației de ținere a registrului exploatației potrivit Regulamentului nr. 21/2004.

15 Land Baden-Württemberg a solicitat respingerea acestei acțiuni.

16 Având îndoieli cu privire la validitatea anumitor dispoziții ale Regulamentului nr. 21/2004, Verwaltungsgericht Stuttgart a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) [O]bligația [...] de identificare individuală a animalelor în conformitate cu articolul 3 alineatul (1) și cu articolul 4 alineatul (2) din Regulamentul [...] nr. 21/2004,
- 2) obligația [...] de identificare individuală electronică a animalelor în temeiul articolului 9 alineatul (3) primul paragraf din Regulamentul [...] nr. 21/2004 [...],
- 3) obligația [...] de ținere a registrului exploatației [...] în conformitate cu articolul 5 alineatul (1) coroborat cu secțiunea B punctul 2 din anexa la Regulamentul [...] nr. 21/2004

sunt compatibile cu dreptul de rang superior al Uniunii și, prin urmare, sunt valabile?”

Cu privire la cererea de redeschidere a procedurii orale

17 Prin act depus la grefa Curții la 8 iulie 2013, domnul Schaible a solicitat redeschiderea procedurii orale invocând posibilitatea ca Curtea să nu fie suficient lămurită cu privire la două puncte din argumentația Consiliului Uniunii Europene și a Comisiei care sunt susceptibile să constituie elemente esențiale pentru a putea să pronunțe hotărârea.

18 Pe de o parte, domnul Schaible arată că, spre deosebire de ceea ce au susținut aceste instituții în ședință și astfel cum rezultă din Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind sănătatea animalelor [COM(2013) 260 final], nu este avută în vedere nicio reformă legislativă pentru a extinde identificarea electronică individuală și la porcine. Pe de altă parte, domnul Schaible susține că este posibil să se deducă din propunerea de regulament menționată că Comisia nu mai consideră că sunt necesare mijloace de identificare electronică și individuală pentru a combate eficient epizootiile și că aceasta, fiind conștientă de dificultățile tehnice asociate identificării electronice a animalelor care ar mai trebui depășite, are în vedere efectuarea unei analize de fezabilitate și a unei evaluări a efectelor înainte de a începe dezvoltarea sistemelor electronice integrate care facilitează urmărirea animalelor.

19 Potrivit articolului 83 din Regulamentul de procedură al Curții, aceasta poate să dispună, după ascultarea avocatului general, redeschiderea fazei orale a procedurii, în special atunci când consideră că nu este suficient lămurită sau atunci când o parte a invocat, după închiderea acestei faze, un fapt nou de natură să aibă o influență decisivă asupra deciziei Curții sau atunci când cauza trebuie soluționată pe baza unui argument care nu a fost pus în discuția părților ori a persoanelor interesate prevăzute la articolul 23 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.

- 20 În speță, Curtea, după ascultarea avocatului general, consideră că dispune de toate elementele necesare pentru a se pronunța și că nu rezultă din cererea domnului Schaible nici un fapt nou de natură să aibă o influență decisivă asupra hotărârii care urmează să fie pronunțată și nici un argument care nu a fost pus în discuția părților pe baza căruia ar trebui să fie soluționată cauza.
- 21 În aceste condiții, cererea formulată de domnul Schaible având ca obiect redeschiderea procedurii orale nu trebuie primită.

Cu privire la întrebările preliminare

- 22 Prin intermediul întrebărilor formulate, instanța de trimitere solicită, în esență, Curții să aprecieze validitatea articolului 3 alineatul (1), a articolului 4 alineatul (2), a articolului 5 alineatul (1) și a articolului 9 alineatul (3) primul paragraf, precum și a punctului 2 din secțiunea B a anexei la Regulamentul nr. 21/2004 din perspectiva libertății de a desfășura o activitate comercială și a principiului egalității de tratament.
- 23 Potrivit instanței menționate, obligațiile cărora sunt supuși crescătorii de ovine și de caprine în temeiul dispozițiilor Regulamentului nr. 21/2004, și anume identificarea individuală a animalelor, identificarea individuală electronică a acestora și ținerea la zi a unui registru (denumite în continuare „obligațiile în litigiu”) sunt de natură, pe de o parte, să încalce articolul 16 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), care consacră libertatea de a desfășura o activitate comercială, din cauza unei ingerințe disproporționate în drepturile crescătorilor menționați, și, pe de altă parte, să fie discriminatorii.

Cu privire la libertatea de a desfășura o activitate comercială

- 24 Potrivit articolului 16 din cartă, libertatea de a desfășura o activitate comercială este recunoscută în conformitate cu dreptul Uniunii.
- 25 Protecția conferită de articolul 16 menționat include libertatea de a desfășura o activitate economică sau comercială, libertatea contractuală și libera concurență, astfel cum rezultă din explicațiile referitoare la același articol, care trebuie luate în considerare, conform articolului 6 alineatul (1) al treilea paragraf TUE și articolului 52 alineatul (7) din cartă, în vederea interpretării acesteia (a se vedea Hotărârea din 22 ianuarie 2013, Sky Österreich, C-283/11, punctul 42).
- 26 Dispozițiile Regulamentului nr. 21/2004 în discuție în litigiul principal impun crescătorilor de ovine și de caprine obligații privind identificarea individuală electronică a animalelor și ținerea la zi a unui registru al exploatației. Astfel, în ceea ce privește crescătorii de animale în scopuri comerciale, dispozițiile respective sunt de natură să limiteze exercitarea libertății de a desfășura o activitate comercială.
- 27 Cu toate acestea, articolul 52 alineatul (1) din cartă admite că pot fi impuse restrângeri exercițiului drepturilor și a libertăților, cum ar fi libertatea de a desfășura o activitate comercială, cu condiția ca aceste restrângeri să fie prevăzute de lege, să respecte substanța drepturilor și libertăților menționate și, cu respectarea principiului proporționalității, să fie necesare și să răspundă efectiv unor obiective de interes general recunoscute de Uniunea Europeană sau necesității protejării drepturilor și libertăților celorlalți (a se vedea în acest sens Hotărârea din 9 noiembrie 2010, Volker und Markus Schecke și Eifert, C-92/09 și C-93/09, Rep., p. I-11063, punctul 65, precum și Hotărârea Sky Österreich, citată anterior, punctul 48).

- 28 Potrivit jurisprudenței Curții, libertatea de a desfășura o activitate comercială nu constituie o prerogativă absolută. Ea poate face obiectul unei serii ample de intervenții ale autorității publice, susceptibile să stabilească, în interesul general, limitări privind exercitarea activității economice (a se vedea în acest sens Hotărârea Sky Österreich, citată anterior, punctele 45 și 46 și jurisprudența citată).
- 29 În ceea ce privește principiul proporționalității, trebuie amintit că acesta impune, potrivit jurisprudenței Curții, ca actele instituțiilor Uniunii să nu depășească limitele a ceea ce este adecvat și necesar pentru realizarea obiectivelor legitime urmărite de reglementarea în cauză, fiind stabilit că, atunci când este posibilă alegerea între mai multe măsuri adecvate, trebuie să se recurgă la cea mai puțin constrângătoare și că inconveniente cauzate nu trebuie să fie disproporționate în raport cu scopurile vizate (Hotărârea din 8 iulie 2010, Afton Chemical, C-343/09, Rep., p. I-7027, punctul 45, Hotărârea din 23 octombrie 2012, Nelson și alții, C-581/10 și C-629/10, punctul 71, precum și Hotărârea Sky Österreich, citată anterior, punctul 50).
- 30 În ceea ce privește, mai întâi, obiectivele Regulamentului nr. 21/2004 și problema dacă mijloacele create prin acest regulament sunt apte să le realizeze, trebuie, în primul rând, să se amintească considerentele (1) și (3) ale acestuia, din care rezultă că legiuitorul Uniunii urmărește să împiedice posibilitatea răspândirii bolilor infecțioase, în special a febrei aftoase care a produs criza din anul 2001 în șeptelul ovin și caprin, în contextul creării pieței interne a comerțului cu aceste animale și cu produsele lor.
- 31 Eliminarea riscurilor de epizootii ale ovinelor și ale caprinelor, precum și crearea pieței interne în sectorul acestora nu erau încă realizate la momentul adoptării Regulamentului nr. 21/2004.
- 32 Pentru a garanta buna funcționare a pieței animalelor și a produselor acestora, Directiva 90/425 a eliminat obstacolele veterinare și zootehnice din calea dezvoltării comerțului intracomunitar. Potrivit articolului 1 și articolului 3 alineatul (1) litera (c) din această directivă, eliminarea controalelor la frontierele dintre statele membre face necesară identificarea animalelor în conformitate cu cerințele normelor Uniunii și înregistrarea astfel încât să se poată identifica exploatarea, centrul sau organismul de origine sau de tranzit.
- 33 Într-o primă etapă, identificarea și înregistrarea animalelor din speciile ovină și caprină erau reglementate de Directiva 92/102. Acest sistem se baza pe identificarea animalelor după exploatarea. Articolul 4 alineatul (1) litera (b) din această directivă prevedea că orice deținător de animale trebuia să păstreze un registru cuprinzând numărul total de ovine și de caprine prezente în exploatarea în fiecare an, iar articolul (5) alineatul (3) din directiva menționată impunea marcarea ovinelor și a caprinelor cu ajutorul unei crotalii sau al unui tatuaj care să permită asocierea acestor animale cu exploatarea din care provin.
- 34 Cu toate acestea, după importanta epidemie de febră aftoasă din cursul anului 2001, s-a dovedit că realizarea dublului obiectiv privind prevenirea epidemiilor care afectează ovinele și caprinele, precum și crearea unei piețe interne a acestor animale care să funcționeze fără obstacole nu poate fi atinsă decât prin consolidarea sistemului stabilit prin Directiva 92/102. Din această perspectivă, legiuitorul Uniunii a introdus, prin adoptarea Regulamentului nr. 21/2004, un nou sistem de identificare și de înregistrare a animalelor din speciile ovină și caprină.
- 35 Protecția sanitară, combaterea epizootiilor și bunăstarea animalelor, obiective care se întrepătrund, reprezintă obiective de interes general legitime ale legislației Uniunii, la fel ca și realizarea în sectorul în cauză a pieței interne agricole (a se vedea în acest sens, în ceea ce privește protecția sanitară, Hotărârea din 4 aprilie 2000, Comisia/Consiliul, C-269/97, Rec., p. I-2257, punctul 48, precum și Hotărârea din 10 iulie 2003, Booker Aquaculture și Hydro Seafood, C-20/00 și C-64/00, Rec., p. I-7411, punctul 78, și, în ceea ce privește bunăstarea animalelor, Hotărârea din 17 ianuarie 2008,

Viamex Agrar Handel și ZVK, C-37/06 și C-58/06, Rep., p. I-69, punctul 22, precum și Hotărârea din 19 iunie 2008, Nationale Raad van Dierenkwekers en Liefhebbers și Andibel, C-219/07, Rep., p. I-4475, punctul 27).

- 36 După această constatare, este necesar să se examineze, în al doilea rând, dacă mijloacele instituite prin Regulamentul nr. 21/2004 sunt apte să realizeze aceste obiective.
- 37 Sistemul introdus prin regulamentul menționat prevede identificarea individuală a fiecărui animal cu ajutorul a două elemente de identificare. Cu anumite excepții, aceste două elemente sunt crotalia tradițională și un dispozitiv electronic sub forma unei crotalii electronice, a unui transponder tip bolus, a unui transponder electronic sau a unei mărci electronice pe copită care pot fi citite cu ajutorul unor cititoare electronice speciale. Identitatea fiecărui animal trebuie să fie înregistrată într-un registru al exploatației. În plus, în cazul în care animalele părăsesc exploatația, circulația acestora trebuie înregistrată într-un document însoțitor. Mai mult decât atât, fiecare stat membru este obligat să înființeze un registru central sau o bază de date electronică în care vor fi înregistrate toate exploatațiile situate pe teritoriul său, precum și să întreprindă cu regularitate recensământul animalelor deținute în exploatațiile respective.
- 38 Domnul Schaible apreciază că un astfel de sistem este inadecvat pentru atingerea obiectivului de control al epizootiilor. În plus, el susține că sistemul este inefficient, întrucât 5 % din mijloacele electronice de identificare atașate animalelor se pierd de-a lungul timpului sau se defectează.
- 39 În ceea ce privește identificarea individuală a animalelor, trebuie să se constate că aceasta permite un sistem de control și de urmărire a fiecărui animal, ceea ce este esențial în caz de epizootii masive. Un mijloc electronic de identificare face mai eficientă combaterea bolilor contagioase deoarece garantează o mai mare fiabilitate și o mai mare rapiditate în comunicarea datelor.
- 40 În ceea ce privește obligația de a ține un registru pentru fiecare exploatație, este necesar să se arate, asemenea guvernului francez, că datele înregistrate de mijloacele de identificare trebuie introduse într-un document care poate fi actualizat rapid și care, la cerere, poate fi accesat cu ușurință de autoritățile competente. Astfel, acest sistem permite să se stabilească locul de proveniență al fiecărui animal și diferitele locuri prin care a trecut un animal. În cazul unei epizootii, aceste informații sunt fundamentale pentru a efectua studii epidemiologice precise, pentru a identifica contactele periculoase care pot răspândi boala și, în consecință, pentru a permite autorităților competente să ia măsurile necesare pentru a evita răspândirea unei astfel de boli contagioase. Trebuie adăugat, cu privire la epizootii, că, potrivit considerentului (4) al Directivei 2003/50/CE a Consiliului din 11 iunie 2003 de modificare a Directivei 91/68/CEE în ceea ce privește intensificarea controalelor aplicabile circulației ovinelor și caprinelor (JO L 169, p. 51, Ediție specială, 03/vol. 48, p. 32), circulația ovinelor a contribuit în mare măsură la răspândirea febrei aftoase în anumite părți ale Uniunii în perioada epidemiei de febră aftoasă din 2001.
- 41 În ceea ce privește afirmațiile privind problemele tehnice ale sistemului de identificare, chiar dacă se presupune că procentajul mijloacelor electronice de identificare atașate animalelor care se pierd sau se defectează poate atinge nivelul comunicat de domnul Schaible, o astfel de disfuncționalitate nu poate demonstra, în sine, că sistemul în cauză este în totalitate neadecvat.
- 42 În consecință, trebuie să se concluzioneze că obligațiile prevăzute de sistemul instituit prin Regulamentul nr. 21/2004 sunt adecvate pentru atingerea obiectivului de control al epizootiilor și că nu a fost reținut niciun element care ar putea pune sub semnul întrebării eficacitatea acestui sistem în integralitatea sa.

- 43 În ceea ce privește, în continuare, problema dacă mijloacele instituite prin Regulamentul nr. 21/2004 sunt necesare pentru a atinge obiectivele urmărite de acesta, precum și problema unui eventual caracter disproporționat al obligațiilor în litigiu, trebuie analizate trei serii de critici amintite de domnul Schaible.
- 44 În primul rând, acesta susține că sistemul anterior de identificare a exploatației, care permitea o urmărire eficientă a mișcărilor de animale și o combatere eficientă a epizootiilor, a fost validat de practică. Domnul Schaible consideră că epidemia de febră aftoasă din anul 2001 nu pune sub semnul întrebării acest sistem, întrucât cauzele acestei epidemii nu se găseau în sistemul în sine, ci în faptul că autoritățile au efectuat controalele în mod insuficient. În consecință, potrivit acestuia, nu era necesar ca legiuitorul Uniunii să reformeze sistemul anterior, deoarece o punere în aplicare corectă a normelor mai puțin stricte prevăzute de Directiva 92/102 ar fi fost suficientă pentru a asigura îndeplinirea obiectivelor urmărite.
- 45 În al doilea rând, domnul Schaible arată că obligațiile în litigiu sunt excesiv de costisitoare pentru crescătorii de animale, din cauza echipamentelor suplimentare pe care sunt obligați să le achiziționeze, și anume, printre altele, transponderile și scanerile, și din cauza volumului de muncă foarte important pe care îl necesită utilizarea acestor echipamente din partea crescătorilor înșiși și a specialiștilor, și anume aplicarea transponderelor, reproducerea codurilor în registrul exploatației, gestiunea acestui registru, întreținerea scannerelor, precum și cheltuielile pentru intervențiile informatice și veterinare.
- 46 În al treilea rând, domnul Schaible afirmă că obligațiile în litigiu nu sunt compatibile cu principiile în materie de bunăstare a animalelor, deoarece aplicarea transponderelor determină rănirea unui număr mare de animale. Domnul Schaible amintește că, în sistemul anterior, un singur mijloc de identificare era aplicat fiecărui animal, permițând să se reducă astfel cu 50 % riscul de leziune, și că crotaliile neelectronice provoacă mult mai puține inflamații. Acesta adaugă că transponderile tip bolus pot fi eliminate în timpul rumegării sau al digestiei și că mijloacele de identificare electronice fixate la glezna animalelor cu un bandaj din plastic pot determina un risc deosebit de leziune.
- 47 Este necesar să se amintească, în ceea ce privește controlul jurisdicțional al validității dispozițiilor unui regulament, că, atunci când apreciază proporționalitatea mijloacelor puse în aplicare prin aceste dispoziții, Curtea a admis că legiuitorului Uniunii, în cadrul exercitării competențelor care îi sunt conferite, i se acordă o largă putere de apreciere în domeniile care implică din partea sa alegeri de natură politică, economică și socială și în care acesta trebuie să efectueze aprecieri complexe (a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 iunie 2010, Vodafone și alții, C-58/08, Rep., p. I-4999, punctele 51 și 52).
- 48 În domeniul agriculturii, legiuitorul Uniunii dispune în special de o astfel de putere de apreciere largă, care corespunde responsabilităților politice pe care i le atribuie articolele 40 TFUE-43 TFUE. În consecință, controlul Curții se limitează la a verifica dacă acest legiuitor nu a depășit în mod vădit limitele puterii sale de apreciere (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 martie 2011, AJD Tuna, C-221/09, Rep., p. I-1655, punctul 80, și Hotărârea din 14 martie 2013, Agrargenossenschaft Neuzelle, C-545/11, punctul 43).
- 49 Desigur, chiar în prezența unei astfel de puteri de apreciere, legiuitorul Uniunii este obligat să își bazeze alegerea pe criterii obiective și, în cadrul aprecierii constrângerilor legate de diferite măsuri posibile, acesta trebuie să examineze dacă obiectivele urmărite de măsura reținută sunt de natură să justifice consecințe negative, chiar considerabile, pentru anumiți operatori economici (a se vedea în acest sens Hotărârea Vodafone și alții, citată anterior, punctul 53).
- 50 Cu toate acestea, trebuie să se arate că validitatea unui act al Uniunii trebuie apreciată în funcție de elementele de fapt și de drept existente la data adoptării actului și nu poate depinde de considerații retrospective privind gradul său de eficiență. Atunci când legiuitorul Uniunii apreciază efectele pentru viitor ale unei reglementări pe care urmează să o adopte, deși aceste efecte nu pot fi prevăzute cu

exactitate, aprecierea sa nu poate fi cenzurată decât dacă se dovedește a fi vădit eronată în raport cu elementele de care dispunea la momentul adoptării reglementării în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 ianuarie 2006, *Agrarproduktion Staebelow*, C-504/04, Rec., p. I-679, punctul 38, și Hotărârea din 28 iulie 2011, *Agrana Zucker*, C-309/10, Rep., p. I-7333, punctul 45).

- 51 În consecință, controlul Curții privind proporționalitatea dispozițiilor în cauză ale Regulamentului nr. 21/2004 trebuie să fie efectuat în acest cadru.
- 52 În ceea ce privește pretinsul caracter adecvat al sistemului anterior, trebuie să se constate că, dat fiind contextul sănătății animalelor, epidemic, economic și social care caracterizează perioada de pregătire și momentul adoptării Regulamentului nr. 21/2004, legiuitorul Uniunii a considerat în mod întemeiat că, chiar dacă se presupune că normele sistemului înființat prin Directiva 92/102 ar fi putut fi puse în aplicare în mod mai corect, aceste norme și acest sistem aveau nevoie să fie reformate.
- 53 Cu ocazia epidemiei din anul 2001, astfel cum a amintit Consiliul, a fost necesară sacrificarea sistematică a mai multor milioane de animale, din cauza unor ovine neidentificate și a lipsei trasabilității, pentru a descoperi ulterior că un mare număr dintre acestea nu erau infectate. A fost nevoie să se recurgă la diverse restricții în cadrul Uniunii și la o interdicție la scară mondială a tuturor exporturilor de vite, de carne și de produse de origine animală provenind din Regatul Unit. Aceste măsuri au determinat pierderi considerabile pentru sectorul agroalimentar, precum și pentru bugetele statelor membre și al Uniunii.
- 54 Din cuprinsul punctului 9 al Raportului special al Curții de Conturi nr. 8/2004 privind gestionarea și supravegherea de către Comisie a măsurilor pentru controlul febrei aftoase și a cheltuielilor aferente, împreună cu răspunsurile Comisiei (JO 2005, C 54, p. 1) rezultă că, în ceea ce privește numai criza din anul 2001, cuantumul global al cheltuielilor declarate de statele membre pentru plata sacrificărilor, pentru distrugerea animalelor, pentru dezinfectarea exploatațiilor și a echipamentului a atins aproximativ 2 693,4 milioane de euro. Acest raport indică de asemenea, la punctul 36, că reglementarea Uniunii nu impunea identificarea individuală a ovinelor și că, în plus, existau deficiențe la nivelul identificării pe loturi, ceea ce a îngreunat urmărirea animalelor în legătură cu care se suspecta că erau infectate și a întârziat astfel sacrificarea lor.
- 55 În plus, încă din anul 1998, înainte de epidemia din 2001, Comisia lansase proiectul IDEA, coordonat de Centrul Comun de Cercetare al Uniunii Europene, al cărui raport final a fost încheiat la 30 aprilie 2002. Una dintre concluziile Raportului final IDEA a fost că diversele epizootii din cadrul Uniunii au arătat că sistemele de identificare utilizate la acel moment nu erau suficient de eficiente și de fiabile pentru a asigura o urmărire și o monitorizare veterinară corecte ale speciilor de animale. S-a apreciat că un control mai strict al animalelor considerate individual și al deplasărilor acestora constituia un aspect esențial pentru controlul sanitar și pentru monitorizarea bolilor, ceea ce necesită posibilitatea urmăririi în orice moment a locului în care se află orice animal. În consecință, pentru a face ca monitorizarea animalelor considerate individual să fie mai eficientă, s-a sugerat o identificare unică pe parcursul vieții fiecărui animal prin aplicarea unui mijloc de identificare electronic.
- 56 Considerentul (7) al Regulamentului nr. 21/2004 prevede că proiectul IDEA a evidențiat că sistemele de identificare a animalelor din speciile ovină și caprină pot fi ameliorate considerabil prin utilizarea dispozitivelor electronice de identificare a animalelor, cu condiția să fie respectate anumite cerințe privind măsurile de însoțire. Este necesar să se adauge că, astfel cum a indicat Consiliul în mod întemeiat, o identificare individuală nu garantează încă urmărirea completă, întrucât nu permite decât o colectare a datelor pentru o utilizare ulterioară, și că registrul este cel care constituie elementul central al sistemului de urmărire.

- 57 Astfel cum a arătat avocatul general la punctele 72-74 din concluzii, având în vedere diferitele studii efectuate în urma crizei epidemiei din anul 2001, Raportul special al Curții de Conturi nr. 8/2004 și Raportul final IDEA nu erau în niciun caz singurele documente care sugerau o reformare profundă a cadrului de reglementare privind identificarea animalelor.
- 58 Având în vedere contextul sănătății animalelor, epidemic, economic și social al adoptării Regulamentului nr. 21/2004 și rapoartele menționate, legiuitorul Uniunii putea să considere în mod legitim, pe de o parte, că, în temeiul obligațiilor în litigiu, animalele trebuie să fie identificate individual și că autoritățile competente trebuie să aibă acces la datele care, datorită dispozitivelor electronice de identificare și registrelor de exploatație, permit adoptarea măsurilor necesare pentru a preveni și a limita răspândirea bolilor contagioase la speciile ovină și caprină și, pe de altă parte, că vechiul sistem de identificare a exploatației nu constituia un mijloc la fel de eficient pentru a garanta realizarea obiectivelor vizate de Regulamentul nr. 21/2004.
- 59 Prin urmare, este necesar să se constate că obligațiile în litigiu sunt necesare pentru a atinge scopurile urmărite de regulamentul menționat.
- 60 În ceea ce privește un eventual caracter disproporționat al obligațiilor în litigiu, trebuie constatat că legiuitorul Uniunii trebuia să evalueze comparativ interesele în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârile citate anterior Volker und Markus Schecke și Eifert, punctul 77, precum și Sky Österreich, citată anterior, punctul 59), și anume, pe de o parte, libertatea de a desfășura o activitate comercială a crescătorilor de ovine și de caprine și, pe de altă parte, interesul general de a combate epidemiile la ovine și la caprine.
- 61 În ceea ce privește pretinsul caracter excesiv al sarcinilor financiare care rezultă din obligațiile în litigiu, pe care un studiu al asociației crescătorilor germani de ovine (Vereinigung deutscher Landesschafzuchtverbände eV), invocat de domnul Schaible, îl evaluează la peste 20 de euro pe an și pe ovină, trebuie să se arate că, potrivit instanței de trimitere, acest studiu nu ține seama de costurile care ar fi, în orice caz, aferente unei identificări după exploatație. De asemenea, astfel cum arată Comisia, costurile crotaliilor electronice sunt susceptibile să scadă cu timpul și pe măsura extinderii utilizării lor. În plus, astfel cum susține guvernul olandez, costurile actuale sunt susceptibile să fie mai puțin importante decât costurile unor măsuri neselective, cum ar fi interdicția exporturilor sau sacrificarea preventivă a șeptelului, în cazul apariției unei boli.
- 62 În continuare, trebuie constatat că niciun element din dosarul de care dispune Curtea nu repune în discuție afirmația Consiliului și a Comisiei potrivit căreia aspectele financiare ale noului sistem instituit prin Regulamentul nr. 21/2004 au fost dezbătute pe larg în cadrul procesului legislativ, iar costurile și avantajele acestui sistem au fost evaluate comparativ.
- 63 În plus, trebuie să se noteze că Regulamentul nr. 21/2004 cuprinde mai multe derogări de la obligația de identificare electronică, pentru a lua în considerare rezultatul procesului de ponderare a avantajelor obligațiilor în litigiu și a sarcinilor care rezultă din acestea.
- 64 Astfel, în temeiul articolului 4 alineatul (1) al doilea paragraf din regulamentul menționat, statele membre pot prevedea ca animalele deținute în condiții de creștere extensivă sau în aer liber să fie identificate numai după o perioadă care poate atinge nouă luni în loc de șase. Potrivit alineatului (3) al acestui articol, autoritățile competente pot permite o altă soluție decât identificarea electronică pentru animalele destinate sacrificării înainte de vârsta de douăsprezece luni și care nu sunt destinate comerțului intracomunitar sau exportului către țări terțe. Articolul 9 alineatul (3) al doilea și al treilea paragraf din Regulamentul nr. 21/2004 prevede că identificarea electronică nu este obligatorie decât pentru statele membre în care numărul total de animale depășește un anumit prag.

- 65 Trebuie constatat că, având în vedere costurile dispozitivelor electronice, ale cititoarelor și al echipamentului de prelucrare a datelor, precum și calculele realizate de Centrul Comun de Cercetare al Uniunii și de mai multe state membre, Comisia a propus introducerea treptată a obligației de identificare electronică, începând cu marcarea electronică, continuând ulterior cu asocierea informațiilor cu privire la circulație cu codurile individuale ale animalelor, în vederea limitării costurilor în faza de introducere a sistemului, astfel cum rezultă din cuprinsul punctului 2.3 din Raportul Comisiei către Consiliu din 16 noiembrie 2007 în ceea ce privește punerea în aplicare a identificării electronice a ovinelor și caprinelor [COM(2007) 711 final], precum și din modificările Regulamentului nr. 21/2004 aduse prin Regulamentul nr. 933/2008.
- 66 În sfârșit, trebuie amintit că legiuitorul Uniunii a atenuat costurile suplimentare pentru crescătorii de animale prin autorizarea statelor membre și a regiunilor să acorde, dacă este cazul, ajutoare din fondurile Uniunii. Regulamentul (CE) nr. 1257/1999 al Consiliului din 17 mai 1999 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european de orientare și garantare agricolă (FEOGA) și de modificare și abrogare a unor regulamente (JO L 160, p. 80, Ediție specială, 03/vol. 28, p. 134) a fost modificat cu puțin timp înainte de adoptarea Regulamentului nr. 21/2004. Astfel, articolul 21b alineatul (1) din Regulamentul nr. 1257/1999, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 1783/2003 al Consiliului din 29 septembrie 2003 (JO L 270, p. 70, Ediție specială, 03/vol. 49, p. 246), prevede că se poate acorda un ajutor temporar destinat compensării parțiale a costurilor și a pierderilor de venit agricultorilor care trebuie să aplice standarde restrictive fondate pe legislația Uniunii și recent introduse în legislația națională. Această dispoziție se aplică, printre altele, crescătorilor de animale vizați de obligațiile în litigiu.
- 67 În această privință, Consiliul arată că această posibilitate a agricultorilor de a obține un ajutor financiar era un factor important pe care l-a luat în considerare în procesul său decizional. Consiliul indică de asemenea că articolul 31 din Regulamentul (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului din 20 septembrie 2005 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) (JO L 277, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 66, p. 101), regulament care a abrogat Regulamentul nr. 1257/99 și care este în prezent în vigoare, a păstrat esența dispoziției menționate.
- 68 În aceste condiții, nu se poate susține că legiuitorul Uniunii nu a examinat în mod corespunzător sarcina financiară care rezultă din costurile suplimentare pe care trebuie să le suporte crescătorii de ovine și de caprine pentru a se conforma obligațiilor în litigiu și avantajele pe care aceste obligații permit să fie realizate și nu se poate susține nici că acesta a săvârșit o eroare de apreciere atunci când a analizat comparativ diferitele interese pentru a stabili un echilibru corect.
- 69 În ceea ce privește argumentația potrivit căreia aplicarea mijloacelor de identificare electronică are drept consecință faptul că numărul de leziuni crește la animale și că rănilor acestora devin mai grave, trebuie să se arate că anumite efecte negative care pot afecta sănătatea și bunăstarea ovinelor și a caprinelor au fost examinate și luate în considerare în cadrul studiilor efectuate înainte de adoptarea Regulamentului nr. 21/2004.
- 70 În special, raportul final IDEA a studiat principalele cauze ale leziunilor și ale deceselor ulterioare aplicării unui dispozitiv electronic de identificare și a furnizat legiuitorului Uniunii informații utile cu privire la modul în care diversele tipuri de dispozitive puteau afecta sănătatea animalelor.
- 71 Elementele prezentate de domnul Schaible nu repun în discuție aprecierile și alegerile legiuitorului Uniunii, efectuate pe baza studiilor menționate, cu ocazia adoptării Regulamentului nr. 21/2004.
- 72 Faptul că trebuie să fie aplicate animalelor două mijloace de identificare în loc de unul și împrejurarea potrivit căreia noile mijloace de identificare provoacă în mod statistic mai multe leziuni și complicații decât dispozitivele tradiționale, dată fiind intervenția și locul de aplicare ale acestor noi mijloace,

precum și greutatea lor, nu sunt de natură să demonstreze că evaluarea legiuitorului Uniunii cu privire la avantajele introducerii obligației de identificare electronică a ovinelor și a caprinelor era eronată din cauza nerespectării bunăstării animalelor.

- 73 În plus, trebuie arătat că noul sistem instituit prin Regulamentul nr. 21/2004, care permite o identificare mai precisă a animalelor care au intrat în contact în timpul epidemiilor, este apt să limiteze răspândirea bolilor contagioase și permite astfel să se evite înregistrarea de animale infectate. Prin urmare, obligațiile în litigiu, din acest punct de vedere, contribuie în mod pozitiv la protejarea bunăstării animalelor.
- 74 În consecință, afirmațiile invocate pentru a susține nevaliditatea Regulamentului nr. 21/2004 din cauza amplitudinii impactului negativ al obligației de identificare electronică a ovinelor și a caprinelor prevăzute de acest regulament asupra bunăstării animalelor trebuie să fie înlăturate.
- 75 În aceste condiții, trebuie să se concluzioneze că legiuitorul Uniunii putea impune în mod legitim obligațiile în litigiu și putea considera că inconveniente care decurg din aceste obligații nu sunt disproporționate în raport cu obiectivele vizate de Regulamentul nr. 21/2004 și că nu a săvârșit nicio eroare cu ocazia examinării avantajelor și a dezavantajelor acestor obligații în raport cu interesele în joc și, prin urmare, nici nu a încălcat libertatea de a desfășura o activitate comercială a crescătorilor de ovine și de caprine.

Cu privire la egalitatea de tratament

- 76 Egalitatea în fața legii, enunțată la articolul 20 din cartă, este un principiu general de drept al Uniunii care impune ca situații comparabile să nu fie tratate în mod diferit și ca situații diferite să nu fie tratate în același mod, cu excepția cazului în care un astfel de tratament este justificat în mod obiectiv (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 iulie 2006, Franz Egenberger, C-313/04, Rec., p. I-6331, punctul 33).
- 77 Potrivit jurisprudenței Curții, o diferență de tratament este justificată atât timp cât este întemeiată pe un criteriu obiectiv și rezonabil, mai precis dacă se află în legătură cu un scop admisibil din punct de vedere legal, urmărit de legislația în cauză, iar această diferență este proporțională cu scopul urmărit de tratamentul în cauză (Hotărârea din 16 decembrie 2008, Arcelor Atlantique și Lorraine și alții, C-127/07, Rep., p. I-9895, punctul 47).
- 78 Dat fiind că discuția se poartă asupra unui act normativ al Uniunii, revine legiuitorului Uniunii sarcina de a dovedi existența unor criterii obiective formulate ca justificare și de a prezenta Curții elementele necesare verificării de către aceasta a existenței criteriilor respective (a se vedea Hotărârea Arcelor Atlantique și Lorraine și alții, citată anterior, punctul 48).
- 79 În cauza principală, validitatea anumitor dispoziții ale Regulamentului nr. 21/2004, din cauza caracterului lor discriminatoriu, este contestată în mai multe privințe. Pe de o parte, se susține că derogarea prevăzută la articolul 9 alineatul (3) din Regulamentul nr. 21/2004 (denumită în continuare „derogarea în litigiu”) implică o diferență de tratament care nu este justificată. Pe de altă parte, obligațiile în litigiu prevăzute de acest regulament ar discrimina crescătorii de ovine și de caprine în raport cu crescătorii de bovine și de porcine.

În ceea ce privește derogarea în litigiu

- 80 Domnul Schaible arată că derogarea în litigiu, care autorizează statele membre care dețin un șeptel ovin sau caprin redus să prevadă caracterul facultativ al sistemului de identificare electronică, constituie o discriminare și rezervă crescătorilor de animale din statele membre care nu au introdus

acest sistem un avantaj concurențial în raport cu ceilalți crescători stabiliți în Uniune. Domnul Schaible apreciază că sarcinile impuse crescătorilor sunt identice în cele două categorii de state membre, la fel ca și riscurile de epidemie.

- 81 În ceea ce privește susținerile domnului Schaible, trebuie arătat că, în speță, nu se contestă că derogarea în litigiu implică un tratament juridic diferit al crescătorilor de animale în funcție de categoria de stat membru în care sunt stabiliți.
- 82 Cu toate acestea, trebuie să se constate că criteriul care constituie temeiul derogării în litigiu are un caracter obiectiv și rezonabil.
- 83 Mai întâi, pragurile vizate la articolul 9 alineatul (3) din Regulamentul nr. 21/2004 presupun criterii pe deplin obiective. Astfel, statele membre care îndeplinesc aceste criterii indiferent de dimensiunea lor geografică absolută și care decid să opteze pentru derogarea în litigiu pot introduce în viitor identificarea electronică dacă circumstanțele relevante se schimbă și au chiar obligația de a o introduce dacă populația lor de animale depășește pragurile respective.
- 84 Apoi, pragurile prevăzute de derogarea în litigiu par rezonabile și proporționale cu scopurile urmărite de Regulamentul nr. 21/2004, dat fiind că, astfel cum subliniază Comisia, în cazul unui șeptel de dimensiune redusă și care nu este destinat comerțului intracomunitar, realizarea economiilor de scară la nivel național care să permită ținerea sub control a costurilor sistemului electronic nu este posibilă.
- 85 În ceea ce privește costurile și cheltuielile, Consiliul amintește în mod întemeiat că, în statele membre care au un șeptel redus, sarcina financiară a eradicării și a eliminării în caz de epidemii importante se poate dovedi inferioară cheltuielilor aferente creării unui astfel de sistem de identificare electronică. În acest mod, chiar dacă se presupune că există un risc crescut de contagiune, acesta este în principiu limitat la teritoriul statelor membre care, hotărând să folosească derogarea în litigiu, admit să fie nevoite să facă față la astfel de obligații financiare în cazul izbucnirii unei epidemii.
- 86 Întrucât derogarea în litigiu autorizează statele membre să prevadă caracterul facultativ al identificării electronice individuale numai în ceea ce privește animalele care nu fac obiectul comerțului intracomunitar, este necesar să se constate, ca și guvernul francez, că un crescător stabilit într-un stat membru în care respectiva identificare este obligatorie nu suferă niciun dezavantaj economic rezultând din efectele comune ale acestei obligații și ale derogării în litigiu. Astfel, orice animal cu destinația acestui stat membru va trebui în mod necesar să fie identificat electronic, chiar dacă acest animal este originar dintr-un stat membru în care, în temeiul derogării menționate, identificarea electronică individuală nu este obligatorie pentru animalele care nu fac obiectul comerțului intracomunitar.
- 87 În sfârșit, trebuie amintit că reiese dintr-o jurisprudență constantă că interdicția discriminării nu are în vedere eventualele diferențe de tratament care pot rezulta, de la un stat membru la altul, din divergențele existente între reglementările diferitor state membre din moment ce aceste reglementări afectează în același mod toate persoanele care se încadrează în domeniul lor de aplicare (Hotărârea din 16 iulie 2009, Horvath, C-428/07, Rep., p. I-6355, punctul 55 și jurisprudența citată). Curtea a considerat că, deși acest principiu a fost dezvoltat, desigur, în cadrul interpretării dispozițiilor dreptului Uniunii în scopul aprecierii compatibilității legislației naționale în raport cu principiul nediscriminării, situația nu poate fi diferită în ceea ce privește aprecierea validității dispoziției din dreptul Uniunii care acordă statelor membre o anumită marjă de apreciere în temeiul căreia acestea adoptă astfel de legislații diferite (a se vedea prin analogie Hotărârea din 19 septembrie 2013, Panellinos Syndesmos Viomichanion Metapoiisis Kapnou, C-373/11, punctele 35 și 36).
- 88 În aceste condiții, trebuie să se concluzioneze că nu a fost evidențiat niciun element de natură să repună în discuție validitatea derogării în litigiu din cauza caracterului său discriminatoriu.

În ceea ce privește pretinsa discriminare a crescătorilor de ovine și de caprine în raport cu crescătorii de bovine și de porcine

- 89 Domnul Schaible arată că obligația de a identifica electronic fiecare animal nu este impusă crescătorilor de bovine și de porcine, în pofida faptului că respectivele animale sunt la fel de expuse epidemiilor ca și ovinele și caprinele. Domnul Schaible consideră că sistemul de identificare a exploatației permite combaterea eficientă a epidemiilor la porcine. Acesta arată că introducerea unui sistem obligatoriu de identificare electronică a bovinelor nu este avută în vedere și că rezultă din Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului din 30 august 2011 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1760/2000 în ceea ce privește identificarea electronică a bovinelor și eliminarea dispozițiilor privind etichetarea facultativă a cărnii de vită și mânzat [COM(2011) 525 final] că Comisia propune menținerea caracterului facultativ al identificării electronice a bovinelor din cauza, în special, a problemelor apărute în cadrul identificării individuale obligatorii a ovinelor și a caprinelor. Domnul Schaible consideră că politicile Uniunii în acest domeniu sunt lipsite de coerență și că Uniunea experimentează o tehnologie care nu este pregătită să fie aplicată într-un sector în care agricultorii dispun de o influență redusă.
- 90 Guvernele francez și olandez subliniază diferențele care caracterizează, pe de o parte, sectorul ovinelor și al caprinelor și, pe de altă parte, sectoarele bovinelor și porcinelor. Aceste guverne subliniază particularitățile acestor tipuri diferite de animale, în ceea ce privește creșterea, transportul, comercializarea lor, precum și bolile și profilurile de risc care le amenință. În special, ovinele și caprinele ar face în mod normal mai adesea obiectul unor deplasări decât bovinele și porcinele și ar fi de asemenea, spre deosebire de bovine și de porcine, mai des comercializate prin licitarea unor loturi foarte mari. În plus, grupurile de ovine și de caprine și-ar schimba mai frecvent componența decât bovinele și porcinele. În ceea ce privește febra aftoasă, riscul de contagiune ar fi mai mare în cazul ovinelor și al caprinelor decât în cazul porcinelor. Aceste împrejurări ar face mai dificile identificarea și urmărirea fiecărui animal ovin și caprin.
- 91 În această privință, trebuie arătat că, atunci când legiuitorul Uniunii restructurează sau creează un sistem complex, acestuia i se permite să recurgă la o abordare etapizată și să procedeze în funcție de experiența dobândită, cu condiția ca alegerea legiuitorului să fie întemeiată pe criterii obiective și adecvate în raport cu scopurile urmărite de legislația în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea Arcelor Atlantique și Lorraine și alții, citată anterior, punctele 57 și 58 și jurisprudența citată).
- 92 Trebuie constatat, în privința afirmațiilor enunțate la punctele 89 și 90 din prezenta hotărâre privind asemănările și diferențele care caracterizează, pe de o parte, ovinele și caprinele și, pe de altă parte, bovinele și porcinele, că există, în pofida anumitor similitudini între aceste diverse tipuri de mamifere, diferențe care justifică un cadru de reglementare propriu pentru fiecare specie animală. Ținând seama de contextul istoric al crizei de febră aftoasă din anul 2001, legiuitorul Uniunii putea introduce în mod legitim, prin Regulamentul nr. 21/2004, o legislație specifică prevăzând identificarea electronică a speciilor deosebit de afectate de această criză.
- 93 În consecință, Consiliul nu avea obligația să refuze adoptarea Regulamentului nr. 21/2004, în urma propunerii Comisiei, cu privire la introducerea identificării electronice a ovinelor și a caprinelor pentru motivul că domeniul său de aplicare era prea limitat.
- 94 Cu toate acestea, este necesar să se arate că, deși legiuitorul putea să se bazeze în mod legitim pe o astfel de abordare progresivă pentru introducerea identificării electronice, acesta trebuie, în lumina obiectivelor Regulamentului nr. 21/2004, să ia în considerare necesitatea de a proceda la o reexaminare a măsurilor instituite, în special în ceea ce privește caracterul facultativ sau obligatoriu al identificării electronice (a se vedea prin analogie Hotărârea Arcelor Atlantique și Lorraine și alții, citată anterior, punctul 62).

- 95 Prin urmare, trebuie să se constate că acest regulament nu conține nicio discriminare a crescătorilor de ovine și de caprine în raport cu crescătorii de bovine și de porcine.
- 96 În aceste condiții, nu s-a stabilit că derogarea și obligațiile în litigiu prevăzute de Regulamentul nr. 21/2004 încalcă principiul egalității de tratament.
- 97 Din ansamblul considerațiilor care precedă rezultă că examinarea întrebărilor adresate nu a evidențiat niciun element de natură să afecteze validitatea articolului 3 alineatul (1), a articolului 4 alineatul (2), a articolului 5 alineatul (1) și a articolului 9 alineatul (3) primul paragraf, precum și a punctului 2 din secțiunea B a anexei la Regulamentul nr. 21/2004.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 98 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) declară:

Examinarea întrebărilor adresate nu a evidențiat niciun element de natură să afecteze validitatea articolului 3 alineatul (1), a articolului 4 alineatul (2), a articolului 5 alineatul (1) și a articolului 9 alineatul (3) primul paragraf, precum și a punctului 2 din secțiunea B a anexei la Regulamentul (CE) nr. 21/2004 al Consiliului din 17 decembrie 2003 de stabilire a unui sistem de identificare și de înregistrare a animalelor din speciile ovină și caprină și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1782/2003 și a Directivelor 92/102/CEE și 64/432/CEE, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 933/2008 al Comisiei din 23 septembrie 2008.

Semnături